

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**In epistolam Iohannis tractatus decem - Cod. Aug. perg.
227**

Augustinus, Aurelius

[S.l.], [9. Jahrh.]

De collectis

[urn:nbn:de:bsz:31-67396](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67396)

sue curam omni populo dī sicut credendū
 est ubiq; p̄tendit. Quantomagis nobis alū
 nis suis opem suam dignatur inpendere. Apud
 quos in sacro beate dormitionis thoro eadem
 qua presedit carne requiescit. Illi ergo hunc
 seruitutis nr̄g natalicium diem illi adscriba
 mus hoc festū cuius patrocinio sedis ipsius me
 ruimus esse consortes. Auxiliante nobis p̄
 omnia gratia dñi nr̄i ih̄u xp̄i qui uiuit & regnat
 cum dō patre & cum sp̄sco. EXPLICIT IN
 CIPIT de collectis.

Multis diuinarum scripturarum testimo
 nis edocemur quantum helmosinarum me
 ritum & quanta sit uirtus. Certum est enī
 unumquemq; nr̄m anime sue benefacere quo
 tient misericordia sua inopiae succurrit ali
 ene. ⁊ Promta ergo dilectissimi & facilis apud
 nos esse largitas debet sic se dimus id sibi
 unūquemq; prestare quod indigentibus tribu
 it. Theaurū enim suum condit in celo
 qui xpm̄ pascit in paupere. Benignitatem

itaque in hoc & dispensationem diuine pietatis
agnosco idcirco enim te habundare uoluit ut pre
aliis non egeret & pro ministerium operis tui pau
perem a begestatis labore te apud ceterorum
multitudine liberaret. O mira prudentia
& bonitas creatoris ut uno facto duobus uellet
esse securum. Ventura igitur dominica
dies collectarum futurus est. hortor & moneo
scitatem uestram ut singuli quique & pauperum
memineritis & uestri. Ac pro possibilitate uirum
uestrum intellegatis in egentibus christum quantum
nobis pauperes commenda uult ut se in ipsis uestis sus
cipi testetur & pacis. christi dominus noster. **NEO ALADI**

Notum uobis dilectissimi & famuli **COLLECTIS**
are mandatum pastorale predicamus hor
tatu ut in opere misericordiae studeatis esse
deuoti quod & iam sinumquam uestra scitatem
neglegitur nunc tamen promptius est & impensi
us exsequendum & quia primus collectarum
dies saluberrime a sanctis patribus institutus. hoc
egit prout unus quisque prout uotiuum atque possibile

est in usus atq; alimoniam pauperum de
 ur̄is facultatib; conferatis. **S**cientes ppter
 illud regenerationis lauacrum in quo uniuerso
 rum ablute sunt macule p̄ccatorum hoc reme
 dium infirmitati humane diuinitus esse dona
 tum; Ut si quid culparum in hac terrena habi
 tatione contrahitur helimosinis deleatur.

Helimosine enim opera caritatis sunt. **E**t sci
 mus quia caritas operit multitudinem p̄ccato
 rum; Proinde dilectissimi in secunda feria spon
 taneas conlationes ur̄is sollicitate preparate;
 Ut que quid uobis de temporalibus substantiis di
 miseritis id multiplicatum in aeterna retribu
 tione sumatis. **III° ALIA DE COLLECTIS.**

Xpiane pietatis est dilectissimi utque aposto
 licis sunt traditionib; instituta p̄seuerantis
 deuotione seruentur. Nam illa beatissimi disci
 puli ueritatis hoc diuinitus inspirata. commen
 dauere doctrina ut quocient cecitas paganorū
 sup institutionib; suis esse intentior; Tunc pre
 cipue populis di orationib; & operib; pietatis

instare. Quo immundi spiritus quantum gentili
um errore laxantur tantum uere religionis
obseruantia conterentur. & augmenta iusticie
urunt impietatis auctorem; Cuius impia &
pffana commentane sacratis dō uero cordib;
aliquid pollutionis inferrent; Beatus ma
gister gentium precauebat cum uoce aposto
lica diceret. Nolite iugum cum infidelib;
ducere. Que enim partici patio iusticie cū
iniquitate autque societas lucis ad tenebras
& de inde uocem ppheticū spiritus adderet dicit
Exite exite de medio eorum & separamini
dicit dñs & inmundum nō tetigeritis. Unde
qm̄ ad destruendas antiqui hostis insidias indie
quo impii sub idolatriarum suorum nomine dia
bolo seruebant p̄ uidentissime in sc̄a ecclesia
prima est instituta collectio; Uolumus dilē
tionem ur̄am tercia feria p̄ om̄ regionū ur̄arum
& clesias cum uoluntariis elemosinarum obla
tionibus conuenire. In quo opere & iam si non
est omnium equalis facultas debet esse par pi

& ar. Quō fidelium largitas nondemuneris pen-
 satur pondere sed debenuolentiae quantitate.
 Habeant ergo in hoc misericordie commercio & iā
 pauperes lucrum & ad sustentationem egentium
 de quanta cumq; substantia aliquid quod eos non
 contristet excerpant. Sit diues munere copi-
 osior dū panimum non sit inferior. Quamuis
 enim maior speretur reditus de meliore semente.
 Potest tamen & iam de exigua satione multus fruc-
 tus puenire iusticie; ¶ Justus est enim iudex
 noster & uerax quineminem fraudat mercede me-
 ritorum; Et ideo nōs curam pauperum uult ha-
 bere ut in future retributionis examine misericor-
 dias quam pmissit misericordiam largiatur
 xps dñs noster. III. MALIA DECOLLICIS.

Misericordia dilectissimi & iusticia dī for-
 mam retributionum suarum a mundi consti-
 tutione dispositam p doctrinam dñi nri ihū xpi
 benignissima nobis expositione reserauit.
 Ut acceptis rerum significationib; que futura
 credimus iā quasi gesta nossemus. Sciebat

enim redemptor nr̄i atq; saluator quantos fal-
lacia diaboli per totum mundum sparsisset
errores. & quam multi superstitionibus maxima
sibi partem humani generis subdidisset. Sed
ne ultra pignorantiam ueritatis creatura
ad imaginē dī condita in precipicia p̄p̄eue-
morat ageretur. euangelicis paginis iudi-
cis inseruit qualitatem que omnem homi-
nem ac alidissimi hostis reuocaret insidus. Cū
iam nulli esset incognitum que bonis speranda
premia & que malis essent timenda supplicia.
Incentor nāque ille auctor que p̄p̄cati primū
sup̄bus ut caderet. deinde inuidus ut noceret
quia in ueritate non stetit totam uiam suam in
mendatio conlocuit. Omnia que de cepta
onū genera de hoc uenenatissimo artissus fon-
te produxit. ut ab illo bono quod ipse p̄p̄ria
elatione pdiderat spem humane deuotionis ex-
cluderet. eosque in consortiū damnationis
sue traheret ad quorū ipse reconciliacionē
p̄tinere non possit. Quicquid igitur hominū

quibus lib& impi&atib: inlesit huius fraude
 tra ductum huius est nequicia deprauatū.
 facile enim in omnia flagicia impulit quos inre
 ligione decepit. Sciens autē dñm non solum uer
 bis sed & iam factis negari multis quibus au
 ferre non potuit fidem sustulit caritatem. Et
 agro cordis ipsorum auariciae radicib: occupato spo
 liauit fructu operum quos non priuauit confessio
 ne labiorum. Propter has ergo dilectissimi
 uersitas hostis antiqui scire nos uoluit ineffabi
 lis benignitas xpi quid indie r&tributionis deuni
 uersitate est & hominum decernendum. Ut
 dū in hoc tempore legitimorum remediorum medi
 cina preb&tur dum elisis reparatio non negatur &
 quid u fuerunt steriles possunt tandem esse fe
 cundi. Preueniatur disposita censura iusticie. &
 numquā a cordis oculis diuine discretionis imago
 discedat. Uenit enim in maiestatis sue gloria dñs
 sicut ipse predixit adert que cum eo radiens in splen
 doribus suis innumerabilis angelicarum multitu
 do legionum. Congregabuntur ante tronum.

potencie eius omnium gentium populi. Et que
quid hominum uniuersis seculis tota terrarum orbe
progenitum est in conspectu iudicantis ad stabit.
Separabuntur ab iniustis iusti a nocentibus in
nocentes & cum preparatu sibi regnum recens
tis misericordie operibus filii pietatis accepe
rint expbrabitur duricia sterilitatis iniustis
& nihil habentes sinistri commune cum dextris.
In ignem a diaboli & angelorum eius tormenta
dispositum omnipotentis iudicis damnatio ne
mittentur. Cum illo habituri communionem
cuius elegerunt facere uoluntatem; Quis igit
istam sortem a & eternorum cruciatuum non pauer
cat quis malum quam fienda non timeat sed cu
ideo denuntiata sit seueritas ut misericordia
quereretur. In diebus presentib; cum misericor
die largitate uiuendum ut homini post periculo
sum negligentiam ad pietatis opere uer tenti
possibile sit ab hac sententia liberari. Hoc
enim agit potentia iudicis hoc gratia saluato
ris ut relinquat impius uassuas & ab iniquita

talis sup consu&udine peccator abscedat. Mi-
 serentur pauperes qui sibi parere uolunt xpm.
 Faciles sint in alimenta miserorum qui cupiunt
 ad societatem ptinere felicium; Non sit uilis
 homini homo nec in quoquam despiciatur illa na-
 tura quam rerum conditor suam fecit; Cui
 laborantium licet negari quod xps sibi pfitentur
 impendi. Uiu&ur cum seruis & gratiam refe-
 rit dnr; Cibus egeni regni caelestis est preciu-
 & largitor temporalium heres efficitur a&erno
 rum; Unde autem exigua ista impendia tan-
 ta estimari rexacione meruerunt. nisi quia ponde-
 ra operum caritatis lance pensantur. & cum ama-
 tur ab homine quod dnr diligit merito in eis ascen-
 ditur regnum in cuius transitur effectum; Ad
 horum ergo operum dilectissimi piam cura. dies
 nos apostolice institutionis inuitat in quo sancta-
 rum conlationum prima collectio est prou-
 denter a patrib; & utiliter ordinata. ut quia
 in hoc tempore gentilis quondam populus sup-
 stitiosus demonib; seruebat contra prophanas.

hostias impiorum sacratissima nris elemosinarum celebratur oblatio. Quod quia incrementis ecclesie fructuosissimum fuit placuit esse perpetuum; Unde hortamur scitatem uram ut pcedas regionum urarum quarta feria defacultatibus; uris quantum suadet possibilitas & uoluntas & expensas misericordie conferatis. Ut possit illam beatitudinem promereri in qua sine fine gaudebit qui intellegit super egenum & pauperem; Ad quem intellegendum dilectissimi sollicita benignitate uigilandum est; Ut quem modesta tetigit & uerecundia prepediit inuenire possimus. Sunt enim qui palam poscere ea quibus indigent erubescunt & malunt miseria tacite egestatis affligi quam publica petitione confundi. Intellegendi ergo isti sunt & ab ocula necessitate releuandi ut hoc ipso amplius gaudeant cum paupertati eorum consultum fuerit & pudoris. Recte autem in egeno & paupere ipsius ihu xpi dñi nri persona sentitur quicū esse diues sicut ait beatus apostolus paup factus est ut nos sua paupertate ditaret; & ne deere nobis sui

prestantia uideretur ita humilitatis & glorie sue mis-
 terium temperauit. ut quem regem & dñm in maiestate
 patris adoramus eundem in suis pauperibus pascemus.
 Liberandi ab hac indie mala damnatione pp&ua
 & p̄intell&ta pauperis curaregni caelestis consor-
 cius inferendi. Ut autem in omnibus dilectissimi
 placeat ur̄a deuotio & iam adhanc uos ortamur in-
 dustriam ut mani cheos ubicumque latentes ur̄is
 prespiteris public&is. Magna est enim pic&as
 p̄dere latebras impiorum & ipsum in eis cui seruunt
 diabolum rebellare. Contra istos enim dilectis-
 simi omnem quidem orbem terrarum & totam
 ubique a& ecclesiam dec& fidei arma corripere. Sed
 ur̄a in hoc opere deuotio deb& excellere qui in pro-
 genitorib; ur̄is euangelium crucis xpi ab ipsa be-
 tissimorum apostolorum p&tri & pauli ore didi-
 cistis non sinantur latere homines qui legem p̄mor-
 sen datam inquad̄ conditor uniuersitatis ostendi-
 tur recipendam esse non credunt p̄ph&is & sc̄o sp̄u
 contradicunt. psalmos dauidicos qui p̄ uniuersalē
 ecclesiam cum omni pic&ate cantantur damna-
 bili impi&ate ausisunt refutare. Xpi dñi

natiuitatem scdm carnem negant passionem & resur-
rectionem eius simulatam dicunt fuisse non ueram.
Habasmum regenerationis totius gratie uirtute dis-
poliant. Nihil est apud eos sem̄ nihil integrū
nihil uerum cauendisunt nec uiquā nocent p̄dendi
sunt ne in aliqua ciuitatis nr̄e parte consistant. Uob
dilectissimi ante tribunal dñi proderit quod iudici-
amus quod rogamus. O iugum est enim ut elimo-
sinarum sacrificio huius operis palma iungatur.
Auxiliante nobis p̄ omnia dño ih̄u xp̄o qui uiuit &
regnat. IIIOD ALIA DE COLLEC TIS.

Mpostolice traditionis dilectissimi instituta ser-
uantes pastoralibus sollicitudine cohortamur
Ut diem quem illi ab impiorum superstitione purgatū
misericordiae operibus consecrarunt deuotione
religiose consuetudinis celebremus. Ostenden-
tes apud nos auctoritatem patrum uiuere eorūque
doctrinam in nr̄am oboedientiam p̄manere. Quo-
sc̄e constitutionis utilitas non p̄terito tantum tem-
pori sed & iā nr̄e prospexit & satis. Ut quod illis ad
destructionem p̄fuit uanitatum hoc nobis p̄fice-
r̄ & ad incrementa uirtutum. Quid autem tā

aptum fidei quidam conueniens pietati quam
 egenarum uiuare pauperiem infirmarum curam
 recipere fraternis necessitatibus: subuenire & condi-
 tionis propriae in aliorum labore meminisse. In quo
 opere quantum quis possit solus ueraciter ille dis-
 cernit quinouit quid quibusque contulerit. Non
 solum enim spirituales operes & dona caelestia deo
 donante capiuntur sed & iam terrene & corporeae
 facultates ex ipsius largitate pueniunt ut meri-
 to a cione eorum questiturus sit que non magis pos-
 sidenda tradidit quam dispensanda commisit.
Muneribus igitur dei iuste & sapienter utendum
 est. ne materia operis boni fiat causa peccati. Na
 diuitiae quod ad ipsas species earum atque sub-
 stantias p̄tinet benefiunt & humane societati
 plurimum p̄sunt cum ab eorum uoluntate abentur & lar-
 gitur & illas aut luxuriosus p̄dicit aut auarus
 abstrudit. uitam percat male conditę quam
 insipienter conditę: Quam uis autem laudabi-
 le est intemperantiam fugere & turpium uolupta-
 tum damna nauigare multaque magnifice facultates
 suas dedignemur occidere & incopias. as

fluenter uilem atque sordentem horreant & parci-
tam. Non est tamen mentalium aut felix ha-
bundantia acut pbanda fragilitas si ipsi tantum
ppriae opus seruiunt sicorum bonis nulli iuan-
tur pauperes nulli fouentur infirmi. Si demag-
narum habundantia facultatum non captiuus re-
demptionem non peregrinus solatium non exsul
sentit auxilium. Huius modi diuites egeniores
omnibus sunt egenis. Perdunt enim illos reddi-
tos quos possunt habere ppriuos. & dum breui-
ne & semilibero incubant usui nullo iusticie cibo
nulla misericordie suauitate pascuntur. foras
splendidi intus obscurari. Habundantes tempora-
lium inopes aeternorum. Quia ipsi animas suas
fame afficiunt & nuditate dehonestant qui
dehis. quae terrenis horreis commendarunt
nihil thesauris caelestibus intulerunt. Sal-
forte sint aliqui diuitum qui licet nullis largi-
tionibus pauperes. a & ecclesie solent adiuuare
alia tamen di mandata ~~custodiant~~ custodiunt
& inter diuersa fidei & pbatis merita uena-
biliter sibi estimant unam deesse uirtute.

Verum hæc tanta est ut sine illa cedere & iam
 sisint pdesse nonpossint. Quamuis enim qui
 fidelis sit & cautus & sobrius & alius moratibus
 ornatus insignibus si misericors tamen non est.
 misericordiam non meretur. At enim dñs
 beati misericordes quò miserebitur ipsorum dñs.
 Cum autem uenerit filius hominis in maiestate sua
 & sederit in throno glorie sue & congregatis omnibus
 gentibus bonorum & malorum fuerit facta discre
 cio in quo laudabuntur qui ad dexteram stabunt
 nisi in operibus beniuolentiae & caritatis officis
 que ih̄s x̄p̄s sibi impensa reputabit. Quò quia
 turam hominis suam fecit in nullo se ab humana
 humilitate discreuit. Sinistris uero quid obici
 & ur nisi neglectis dilectionis duricia in humani
 tatis & pauperib; misericordia denegata. Qua
 si nec alias uirtutes dextri nec alias offensionis
 habeant sinistri. Sed illo magno summoque iu
 dicio tanti estimabit uell argutis benignitas
 uel tenacitatis impietas ut p plenitudine om
 nium uirtutum & p summo omnium commis
 sarum punum bonum isti introducantur in

regnum & p[un]um malum illi in ignem mittantur
aeternum. Nemo igitur dilectissimi de illis tibi bo
ne uitae meritis blandiatur si illi defuerint opera
caritatis. Nec de sui corporis qualitate securus sit
qui nulla est in elemosinarum purificatione mundatur.

Elemosine peccata delent mortem perimunt &
poenam peccati ignis extinguunt; Sed qui ab earum
fructu fuerit uacuus erit ab indulgentia retribu
entis alienus; Dicente salomone. Qui obdunt
aures ne audiat inbecillum & ipse inuocauit d[omi]n[u]m &
non erit qui exaudiat eum; Unde & thobias filiu
suum preceptis pietatis instituens ex substantia
inquit tua fac elemosinam & noli auertere faci
em tuam ab ullo paupere; Ita fiet ut ne a te
auer tatur facies d[omi]ni; Hae uirtutes omnes facit uti
les esse uirtutes. Quae ipsam quoque fidem ex qua
iustus uiuit & quae sine operibus mortua nomina
tur sui admixtione uiuificat. Quia sicut in fi
de est operum ratio ita in moribus operibus fidei for
titudo; **Q**um ergo tempus habemus sicut ait
apostolus operemur quod bonum est ad omnes
maxime autem ad domesticos fidei. Bonum autem

facientes non deficientes tempore enim suo miseremus
 presens itaque vite tempus est sationis & tributa
 onis tempus est messis quando unus quisq; seminū
 fructum _____ scdm sationis sup picipiat
 quantitatem. Depuente aū istius segetis nemo
 fallatur quia animorum ibi magis quam in pen
 diorum mensura taxabitur. Et tantum reddent
 exigua de exiguis quantum magna demagnis.
 & ideo dilectissimi satis fiat apostolicis institutis
 & qui de illo prima est futura collectio omnes uos
 deuotioni uoluntariae preparate ut unus quisq;
 scdm sufficientiam suam habeat in sacratissima
 oblatione consortium. Exorabunt pro uobis &
 ipse elemosine & huiusmodi muneribus iuuabun
 tur. Ut ad omne opus bonum idonei semper esse
 possitis in xpo ihu dno nro qui uiuit & regnat. Ex
 plicat. INCIPIT DE IEIUNIO DECIMI MENSIS.

Quod temporalis ratio deuotionis nrae ammo
 nē & consuetudo. pastoralis uobis dilectissimi
 sollicitudine predicamus. Decimi mensis ce
 lebrandum est ieiunium. quo consummata pre
 ceptione omnium fructum dignissime largitori